

Wstęp

Współczesne czasy są wręcz przesycone specjalistami od wychowania. W praktyce każdy zabiera głos w kwestiach: jak wychowywać, na co zwrócić uwagę, jakie narzędzia wychowawcze wykorzystać w procesie kształtowania dzieci czy młodzieży. W konsekwencji, pojawia się ogromny zamęt, bowiem wychowanie staje się intuicyjnym eksperymentowaniem na człowieku. W ten swoisty nurt dyskusji nad wychowaniem wpisują się także poradniki i książki osób, którzy teoretycznie analizują niełatwy proces wspierania człowieka w jego dojrzewaniu osobowościowym. A przecież wychowanie ma być konkretnym, fachowym, pełnym dobroci i miłości towarzyszeniem wychowankowi. Z punktu widzenia chrześcijańskiego ma to być proces wzrastania, stawania się bardziej człowiekiem. Z tej perspektywy wychowanie jawi się jako sztuka, w której współtworzy się najpiękniejsze dzieło, jakim jest osoba ludzka.

W powyższym kontekście, niniejsza książka autorstwa ks. dra Piotra Studnickiego wpisuje się jako cenny głos fachowca, który analizując nauczanie Kościoła wskazuje na priorytety w wychowaniu. Nie ma wątpliwości, iż jest to tekst „nieprzegadany”, bez zbędnych dygresji. W dobie „słowotoku pedagogicznego”, obszernych rozpraw, które nieraz zamazują prawdziwy obraz opisywanych zjawisk, w niniejszej książce można odnaleźć konkret. Autor w sposób konsekwentny przedstawia nauczanie papieskie w kontekście współczesnych wyzwań wychowawczych.

Książd Piotr pisze, że „życie człowieka jest pielgrzymką, podróżą, która ma swój początek i koniec. Jednakże różne są te nasze podróże (...). Pójście za Bogiem drogą wiary, nadziei i miłości inspiruje działalność wychowawczą człowieka”. Wychowanie sprawia, że człowiek realizuje plan Boży. Trzeba więc będąc wychowawcą, jak i tym ciągle wychowywanym, otwierać się na wskazania wychowawcze Kościoła stojącego na straży wiary, nadziei i miłości.

Istnieje kilka powodów, dla których warto sięgnąć po niniejszą publikację. I tak, w pierwszej kolejności jest ona niezbyt obszerna, ale z dużym ładunkiem treściowym. W związku z tym czytelnik nie będzie zmęczony przekazem, który jest prosty, zwięzły, ale i precyzyjny. Brak czasu u statystycznego czytelnika sprawia, że opasłe dzieła zniechęcają do pogłębionej lektury. Niniejsza książka pozwala na wnikliwe studiowanie, bowiem jest krótka, a zarazem bogata w treści.

Nie ma też żadnych wątpliwości, że Autor lansuje pogląd o wychowaniu jako sztuce. A sztuka wymaga artyzmu, solidności, a przede wszystkim pomysłu. I właśnie ten pomysł na wychowanie jest mocną stroną książki. Zostały w niej omówione wybrane aspekty

wychowania chrześcijańskiego. A przecież współczesny świat zostaje systematycznie odzierany z wartości, także i tych duchowych. W rezultacie następuje powolna, ale zauważalna laicyzacja wielu społeczeństw. Przypominanie o wartościach chrześcijańskich jest nie do przecenienia. Autor niniejszej książki robi to w sposób trafny i rzetelny.

Innym, nie mniej ważnym walorem tego tekstu jest wyraźna inspiracja nauczaniem św. Jana Pawła II. Myśl papieża dotycząca wychowania nazywanego przez niego „twórczością o przedmiocie najbardziej osobowym w tworzywie całkowicie ludzkim”¹, jest bardzo bogata, a omówienie jej w całości przekracza możliwości niewielkiej publikacji. Pedagogika bowiem zajmowała poczesne miejsce w nauczaniu papieskim. W wielu tekstach i wystąpieniach św. Jan Paweł II podejmował problemy związane z wychowaniem. Dotykał spraw nabrzmiałych, niepokojących, jednocześnie przypominając pedagogię Mistrza z Nazaretu. Analizując nauczanie Jana Pawła II, należy pokusić się o stwierdzenie, iż w tekstach papieskich można odkryć bardzo konkretny model wychowania, w którym widoczne jest sześć filarów wychowawczych: chrystocentryzm, spójna prowadząca do zbawienia teleologia, chrześcijańska aksjologia, wsparcie środowisk wychowawczych, samowychowanie oraz pedagogia zasad. Mają one za zadanie „odkrycie człowieka wewnętrznego z jego właściwościami, talentami, szlachetnymi pragnieniami, ideałami, ale równocześnie jest to odkrycie słabości, wad, złych skłonności, egoizmu, pychy i zmysłowości”.² Wszystkie powyższe filary można zauważyć w analizach w niniejszym opracowaniu. Autor w sposób wnikliwy dokonuje omówień najbardziej charakterystycznych wypowiedzi św. Jana Pawła II. Co więcej, w sposób profesjonalny wydobywa najważniejsze aspekty i wątki dotyczące wychowania.

Warto także zauważyć, iż ks. dr Piotr Studnicki przywiązuje dużą wagę w wychowaniu do dialogu. Nie ma się co temu dziwić, bowiem jest autorem kilku publikacji z zakresu pedagogiki dialogu.

Warto przypomnieć, iż pierwszym istotnym elementem generującym dialog jest spotkanie. W nim to ewentualne monologi są zastąpione dialogiem, który prowadzi i jest jednocześnie uwarunkowany wolnością obu podmiotów wychowawczych. Dialog wychowawczy niesie ze sobą pogłębienie duchowe, przeciwdziałania infantyilizacji życiowej oraz zapewnia rozwój osobowościowy. Nie można go więc pominąć w pracy edukacyjnej.

¹ K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, Wyd. KUL, Lublin 1982, s. 23.

² Jan Paweł II, *Przemówienie do młodzieży na Jasnej Górze* (6.06.1979), [w:] *Musicie od siebie wymagać*, Wyd. „W Drodze”, Poznań 1984, s. 129.

Stąd też Autor niniejszej książki poświęca wiele miejsca na omówienie dialogu w kontekście chrześcijańskiego wychowania.

Podsumowując, należy podkreślić, iż książka ks. dra Piotra Studnickiego stanowi kompetentne dzieło zawierające pogłębioną refleksję naukową nad wychowaniem chrześcijańskim. Jest to zatem książka przeznaczona nie tylko dla pedagogów, socjologów czy psychologów, ale dla wszystkich, dla których problematyka samowychowania jest ważna. Do tekstu powinni jednak sięgnąć przede wszystkim sami nauczyciele i rodzice, którzy w wielu przypadkach nie zdają sobie sprawy z istoty i potrzeby formacji i autoformacji, a także wychowania do wartości duchowych.

Ks. prof. dr hab. Janusz Mastalski